

JAMHURI YA MUUNGANO WA TANZANIA
BARAZA LA MITIHANI
MTIHANI WA UALIMU DARAJA LA A

684

VITENDO VYA KUJIFUNZA SANAA

Muda: Saa 3.

MAJIBU

Mwaka: 2004

Maelekezo.

1. Karatasi hii ina sehemu **A**, **B** na **C**.
2. Jibu maswali **yote** katika sehemu **A** na maswali **mawili (2)** kutoka katika kila sehemu **B** na **C**.
3. Andika majibu yako kwa kalamu ya wino wa bluu au mweusi isipokuwa michoro ambayo itachorwa kwa penseli.
4. Simu za mkononi **haziruhusiwi** katika chumba cha mtihani.
5. Andika **namba yako ya mtihani** katika kila ukurasa wa kijitabu chako cha kujibia.

maktaba.tetea.org

SEHEMU A (Alama 40)

Jibu maswali yote katika sehemu hii.

1. Taja hatua nne za kutengeneza kifani cha gari dogo kwa kutumia udongo wa mfinyanzi.

Kwanza, tambua sehemu muhimu za gari dogo, kama mwili, magurudumu, na mlango, kisha kata au andaa vipande vinavyohitajika.

Pili, changanya udongo wa mfinyanzi na maji kidogo ili uwe rahisi kuunda na kukunja vipande vya gari.

Tatu, unda sehemu tofauti za gari kwa mikono au zana ndogo, kuhakikisha vipande vinaonekana sawa na sehemu halisi.

Nne, unganya sehemu zote kwa umakini ili kuunda gari kamili, hakikisha magurudumu na mwili vimeunganishwa vizuri na kifani kinaweza kushikilia umbo lake.

2. Elezea njia mbili za kufundisha watoto wa Elimu ya Awali kuunganisha rangi mbili tofauti ili kupata rangi mpya.

Kwanza, mwalimu anaweza kuonyesha rangi mbili tofauti na kuzungumza na watoto kuhusu jinsi rangi hizo zinavyoweza kuunda rangi mpya, mfano kuchanganya nyekundu na bluu kuunda zambarau.

Pili, kuhusisha watoto katika mazoezi ya mchanganyiko wa rangi, ambapo wanajaribu kuchanganya rangi mbalimbali ili kuona matokeo, jambo linalowachochea kuelewa na kutumia ubunifu wao.

3. Toa tofauti tatu kati ya mbinu ya kuchora silhouette na mbinu ya kuchora ukionyesha maelezo ya ndani.

Mbinu ya silhouette inahusisha kuunda umbo tu la kitu bila maelezo ya ndani, inasaidia mtoto kuelewa muundo na sura kwa uwazi.

Mbinu ya kuchora kwa maelezo ya ndani inaonyesha ndani ya kitu vipengele vyake, kama mifumo au muundo wa ndani, jambo linalotoa maelezo zaidi na kina katika picha.

Silhouette ni rahisi na haraka kuunda, wakati kuchora ndani kunahitaji umakini zaidi na ujuzi wa uchoraji.

Silhouette inazingatia mtazamo wa nje tu, wakati mbinu ya ndani inahusisha uchoraji wa kina na uwiano wa vipengele.

4. Kwa nini ni muhimu kufundisha watoto kutumia zana za uchoraji kwa usahihi? Toa sababu mbili.

Kwanza, inasaidia kuzuia ajali au kuumia, kwani baadhi ya zana zina makali au rangi zinazoweza kuwa hatari.

Pili, inachochea maendeleo ya ujuzi wa mikono, kwani kutumia zana kwa usahihi husaidia mtoto kudhibiti harakati na ubora wa kazi zake.

5. Taja vyombo vinne vinavyotumika kuunda muziki wa mpangilio wa nyimbo za jadi.

Ngoma ndogo, inayotoa kipigo cha msingi cha tempo.

Marimba au xylophone, vinavyotoa noti zinazofuatana.

Tambourine, inayoongeza sauti za mapigo yenye kurudia.

Shakers au maracas, zinasaidia kuongeza rhythm na mvuto wa sauti.

6. Elezea aina mbili za uigizaji wa hadithi zinazosaidia watoto kuelewa hisia za wahusika.

Uigizaji wa kuiga wahusika wa hadithi, ambapo mtoto huonyesha maneno na matendo ya mhusika ili kuelewa hisia zake.

Uigizaji wa hali za maisha ya kila siku, kama kucheza duka au shule, ambapo maneno mapya na hisia zinazohusiana yanatumika katika muktadha wa kawaida.

7. Taja sifa nne za sanamu ndogo zinazofaa kufundishwa watoto wa Elimu ya Awali.

Kwanza, ukubwa mdogo unaofaa mikono ya mtoto.

Pili, usalama, sanamu hauna sehemu kali au sumu.

Tatu, rangi angavu na kuvutia macho ya mtoto.

Nne, rahisi kushikilia na kubadilisha, kuendeleza ubunifu wa mtoto.

8. Kwa hoja nne, eleza umuhimu wa watoto kushiriki kwenye michezo ya kuigiza kwa vikundi.

Inachochea ujasiri wa kuzungumza na kushirikiana na wenzao.

Huchangia mshikamano wa kikundi na kushirikiana kwa pamoja.

Husaidia watoto kuelewa mdundo, sauti, na tempo katika muziki.

Inachangia kumbukumbu na uelewa, kuanzia maneno hadi mwendo wa hadithi.

9. Bainisha tofauti mbili kati ya uchoraji wa hisia na uchoraji wa mandhari.

Uchoraji wa hisia unalenga kuelezea hisia za mtoto, rangi na mistari hutumika kuonyesha hisia.

Uchoraji wa mandhari unaonyesha mazingira halisi au mchanganyiko wa vitu, kama mlima, mto au nyumba, zaidi ya hisia.

10. Elezea hatua nne za kutengeneza kifani cha wanyama wadogo kwa kutumia udongo wa mfinyanzi.

Kwanza, tambua sehemu za wanyama, kama kichwa, miguu, na mkia, kisha kata au andaa vipande.

Pili, changanya udongo wa mfinyanzi na maji kidogo ili uwe rahisi kukunja.

Tatu, unda kila sehemu kwa umakini, hakikisha vipande vinakidhi umbo la wanyama.

Nne, unganya vipande vyote pamoja, hakikisha kifani kinaweza kusimama au kushikilia umbo lake.

SEHEMU B (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2) kutoka katika sehemu hii.

11. Fafanua faida tano za watoto kushiriki katika kutengeneza vifani vya ufinyanzi vya makundi.

Kwanza, inachochea ubunifu wa kila mtoto kwa kuwa wanachangia mawazo yao katika kifani cha kikundi.

Pili, husaidia kukuza uratibu wa mikono na macho, jambo linalosaidia ustadi wa motorik ndogo.

Tatu, huchangia mshikamano wa kikundi, watoto wanajifunza kushirikiana na kuheshimiana.

Nne, hutoa nafasi ya kujieleza kihisia kupitia umbo na sura ya kifani.

Tano, husaidia mwalimu kutathmini maendeleo ya kila mtoto na kikundi kwa wakati mmoja.

12. Changanua jinsi watoto wanavyopata uelewa wa rangi kupitia michezo ya kupaka rangi ya pamoja.

Watoto wanajifunza kuchanganya rangi na kuona matokeo, jambo linalochangia kuelewa rangi mpya.

Shughuli ya pamoja inawapa nafasi ya kujadili na kushirikiana rangi, kukuza mawasiliano na maoni ya pamoja.

Inachangia kumbukumbu, kwani kuhusisha rangi na mchezo kunasaidia watoto kukumbuka rangi na matokeo.

Huchangia ubunifu wa kijamii, watoto wanajifunza kushirikiana na kutumia rangi kwa njia za kipekee.

Hutoa fursa ya kujitambulisha, watoto wanajifunza kusema ni rangi gani waliyotengeneza na kwa nini.

13. Kwa hoja tano, eleza umuhimu wa watoto kuunda maumbo ya wanyama na mimea.

Kwanza, huchochea utambuzi wa maumbo na mazingira yanayowazunguka.

Pili, huongeza ujuzi wa motorik ndogo na udhibiti wa mikono.

Tatu, huchangia ubunifu na ujasiri wa kuunda vitu vipya kutoka kwa mfano wa asili.

Nne, huimarisha kumbukumbu na uelewa wa uhusiano kati ya sehemu za wanyama au mimea.

Tano, huchangia kufundisha thamani ya maumbo ya asili na heshima kwa mazingira.

SEHEMU C (Alama 30)

Jibu maswali mawili (2) kutoka katika sehemu hii.

14. Eleza hatua tano za kuandaa hadithi kwa watoto wa Elimu ya Awali ukitumia vifaa vya kuona kama michoro au kadi za wahusika.

Kwanza, chagua hadithi inayofaa umri wa watoto na yenye wahusika rahisi kuelewa.

Pili, tambua wahusika na majukumu ya kila mtoto, kuhakikisha kila mmoja ana nafasi ya kushiriki.

Tatu, andaa michoro au kadi za wahusika ili kusaidia watoto kuona na kuelewa hadithi.

Nne, panga mpangilio wa nafasi ya kuigiza, kuhakikisha kila mtoto anaona na kuonekana.

Tano, toa maelekezo wazi kabla ya kuanza, akiwasaidia kuelewa hatua na matukio ya hadithi.

15. (a) Eleza vipengele vitatu vya kuzingatia wakati wa kuandaa andalio la somo la muziki.

Usalama wa vifaa na mazingira ya somo, kuhakikisha hakuna hatari kwa watoto.

Upatikanaji rahisi wa ala za muziki, kuhakikisha kila mtoto anaweza kushiriki.

Mpangilio wa nafasi, kuhakikisha watoto wanakuwa na nafasi ya kutenda bila kuvurugana.

(b) Kwa hoja tatu, eleza umuhimu wa mwalimu kuunda andalio lililo na mpangilio wa rangi na vifaa vinavyovutia.

Inachangia kuvutia watoto, kuhamasisha kushiriki kikamilifu.

Husaidia watoto kuelewa mpangilio na mfuatano wa kazi.

Inarahisisha ufundishaji, mwalimu anapata urahisi wa kuendesha somo kwa mpangilio mzuri.

16. Changanua maandalizi matano yanayohusisha kupanga zana, vifaa, na nafasi za wanafunzi kabla ya ufundishaji wa sanaa ya kuchapa maumbo.

Kwanza, hakikisha vifaa vyote vinapatikana na salama, kama brashi, penseli, na udongo.

Pili, panga nafasi ya kutosha kwa kila mtoto kufanya kazi bila kuvurugika.

Tatu, hakikisha mpangilio wa muda unaweka hatua za ufundishaji na muda wa kutosha kwa kila shughuli.

Nne, toa maelekezo mapema kwa watoto ili wawe tayari kuanza kazi mara moja.

Tano, panga zana na vifaa mahali pale ambapo wanafunzi wanapata kwa urahisi na usalama.